

Asumisessa syntyvien jätevesilietteiden kuljetusjärjestelmä

Jokilaaksojen jätelautakunta 06.05.2022 § 4

Valmistelija

jätelautakunnan esittelijä Kaisa Helaakoski

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on kumonnut Jokilaaksojen jätelautakunnan päätöksen 4.12.2018 § 21 asumisessa syntyvien lietteiden kuljetuksista päätöksellään 21.10.2020 Nro 20/0607/2, Dnro 00160/19/5142 ja palautti asian uudelleen käsittelyyn. Lautakunta on 20.11.2020 § 18 päättänyt hyväksyä hallinto-oikeuden päätöksen ja käsitellä asian uudelleen jätelain uudistuksen jälkeen.

Uudistuneeseen jätelakiin (646/2011) jäi edelleen asumisessa syntyville lietteille kaksoiskuljetusjärjestelmä eli kuljetukset voivat tapahtua joko kunnan (jätelaki § 36) tai kiinteistön haltijan järjestämänä (jätelaki § 37).

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksessään toteamaa

”Jätelautakunnan toimivaltaan kuuluu päättää siitä, järjestetäänkö kiinteistöittäinen jätteenkuljetus jätelautakunnan toimialueella kunnan vai kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Jätelautakunnan harkintavaltaa jätteenkuljetusjärjestelmää valittaessa on kuitenkin voimassa olevassa jätelaissa rajoitettu siten, että kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus voidaan hyväksyä vain silloin, kun jätelain 37 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät. Edellytykset kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen valitsemiselle ovat tiukemmat kuin edellisen kumotun jätelain mukaiset edellytykset. Päätös ei voi perustua yksinomaan arvioon siitä, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä on lautakunnan arvion mukaan toiminut tai mikä muutoin on toimialueen kuntien ja viranomaisten kanta jätteenkuljetusjärjestelmän valintaan. Ennen päätöksen tekemistä tulee varmistua, että kaikki jätelain 37 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset täyttyvät.

Hallintolain 45 §:n mukaisella perusteluvelvollisuudella on keskeinen merkitys asianosaisen oikeusturvan kannalta. Riittävät perustelut antavat edellytyksiä harkita päätöksen oikeellisuutta ja muutoksenhaun tarvetta. Päätöksen perusteleminen antaa myös tuomioistuimelle edellytykset valituksenalaisen päätöksen arvioimiselle. Perustelujen keskeisenä tarkoituksena on nimenomaan se, että asianosaisen on saatava tietää hallintopäätöksen perusteena olevat oikeudelliset perusteet ja konkreettiset seikat.

Jätelautakunnan päätöksessä ei ole otettu kantaa tarkasteluaineistosta ilmenevään selvitykseen eikä esitetty, millä perusteella jätelautakunta on päättänyt pitämään jätelautakunnan jäsenen esityksen muutosehdotuksen perusteluissa esitettyjä seikkoja sellaisina, että jätelain 37 §:n 1 momentissa asetetut edellytykset voitaisiin niiden perusteella katsoa jätelautakunnan toimialueella täyttyvän. Perusteluvelvollisuuden kannalta ei voida pitää riittävänä sitä, että päätöksen perusteluissa on viitattu vain yleisluonteisesti asiassa saatuihin lausuntoihin, joista pääosassa ei ole arvioitu kaikkien mainitussa säännöksessä tarkoitettujen edellytysten täyttymistä ja joista osassa on myös katsottu, etteivät kyseiset edellytykset kaikilta osin täyty, taikka jätelautakunnan jäsenen käsitykseen yhden kunnan tilanteesta. Hallinto-oikeus katsoo, että jätelautakunnan päätöksen yleisluonteisista perusteluista ei käy ilmi, että ratkaisu on perustunut

sellaiseen jätelain edellyttämään tarkasteluun, jonka nojalla on ollut mahdollista todeta, että kaikki jätelain mukaiset kiinteistön haltijan jätteenkuljetuksen edellytykset täytyisivät.

Jätelautakunnan päätös on lainvastainen. Päätös on näin ollen kumottava ja asia palautettava jätelautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.”

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus

Jätteenkuljetuksessa on kyse julkisesta välttämättömyyspalvelusta, jonka on toimittava kaikissa oloissa, kaikkina aikoina ja kaikilla alueilla (ml. sako- ja umpikaivolietteiden kuljetus).

Kunnan on huolehdittava, että kunnallisella jätehuoltovastuulla olevan jätteen kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanotto paikasta käsittelyyn. Tämä tarkoittaa kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta (jätelaki § 35).

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistä riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin (jätelaki § 35). Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on noudatettava alueellisia jätehuoltomääräyksiä ja jäte on toimitettava kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan (jätelaki § 35).

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus voidaan järjestää joko kunnan järjestämänä (jätelaki 36) tai kiinteistön haltijan (jätelaki 37) järjestämänä kuljetuksena. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa sopimus jätteenkuljetuksessa tehdään kunnan tai jätteyhtiön kanssa, kiinteistön haltijan järjestämässä se tehdään kuljetusyrityksen kanssa. Molempia kuljetusjärjestelmiä koskee jätelain § 35 määrittelemät velvoitteet.

Jokilaaksojen jätelautakunnan toimialueella asumisessa syntyvien seka- ja kierrätettävien jätteiden kuljetus on järjestetty kunnan järjestämänä, jätevesilietteiden kuljetus kiinteistön haltijan järjestämänä.

Jätelain määrittämänä pääsääntönä on kunnan järjestämä ja kilpailuttama jätteenkuljetus (jätelaki § 36). Jätelakiin on jätetty kuitenkin mahdollisuus valita kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus, jos jätelain määrittämät edellytykset täyttyvät (jätelaki § 37).

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus (jätelaki § 37)

- Kunta voi päättää *kiinteistön haltijan järjestämän* jätteenkuljetuksen *käyttönotosta vain*, jos voidaan perustellusti olettaa, että alueella on tarjolla kuljetuspalveluja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.
- Lisäksi kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta **ei voida ottaa käyttöön**, jos se heikentää *jätehuollon yleistä toimivuutta alueella tai lisää vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle* verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.
- Lisävaatimuksena on, että **vaikutukset tulee arvioida kokonaisuutena myönteisiksi** ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

- Arvioitavia seikkoja tällöin olisivat muun muassa *vaikutukset eri toimijoiden jätehuoltokustannuksiin ja työmäärään.*
- Kokonaisarviossa *jätehuoltoviranomainen voi painottaa niitä tekijöitä, joita se pitää alueellisesti tärkeinä näkökohtina.*

Kunnan järjestämä jätteenkuljetus (jätelaki § 37)

- Jätehuoltoviranomainen voi valita kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen, vaikka kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset täyttyisivät.
- Jätteen saa kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ottaa kuljetettavakseen vain kunta tai jätteen kuljettaja, joka toimii kunnan lukuun.
- Kuljetuspalvelut kilpailutettava hankintalain mukaisesti ja siten, että kuljetusyrittäjillä — myös uusilla ja erikokoisilla yrittäjillä — tasapuoliset mahdollisuudet osallistua kunnan jätteenkuljetuspalvelujen tuottamiseen.
- Kunta/jäteyhtiö järjestää kuljetuksen omana toimintanaan tai hankkimalla palvelut yksityiseltä yrittäjältä julkisia hankintoja koskevan lain mukaisesti.
 - *Käytännössä kunnilla ei omaa kuljetuskalustoa.*

Vuonna 2017 jätelautakunta on teettänyt selvityksen lietteiden kuljetusten silloisesta tilanteesta, minkä perusteella kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetuksessa oli puutteita. Tilanne nykyhetkeen verrattuna ei todennäköisesti ole muuttunut suuresti. Lietteiden kuljetusten rekisteriä on alettu kokoamaan, mutta sen valmiiksi saamisessa menee aikaa. Kuljetukset tulisi toimia lainmukaisesti olipa rekisterin kokoaminen kesken tai rekisteri valmis.

Nykytilan selvitystä ei tarvitsisi tehdä alusta. Lautakunnan esittelijä on pyytänyt tarjouksen lietteiden kuljetusten nykytilan selvittämisestä AFRY Oy:ltä (ent. Pöyry Oy). Esityslistatekstin laatimishetkellä AFRY Oy ei ollut vielä toimittanut tarjoustaan. Tarjous esitetään kokouksessa.

Esittelijä	jätelautakunnan esittelijä Kaisa Helaakoski
Päätösehdotus	Lautakunta päättää tilata asumisessa syntyvien jätevesilietteiden kuljetusjärjestelmän nykytilaselvityksen päivityksen AFRY Oy:ltä (ent. Pöyry Oy).
Päätös	Esittelijä muuttaa päätösehdotusta. AFRY Oy ei ole antanut tarjousta, perustellen resurssipulalla saada selvitys valmiiksi tämän vuoden puolella. Esittelijä on tiedustellut resursseja keväälle 2023. Lautakunta päättää merkitä asian tiedoksi. Merkitään tiedoksi.

Jokilaaksojen jätelautakunta 30.03.2023 § 12

Valmistelija vs. jätelautakunnan esittelijä Anu Linnala

Selvitettäessä asumisessa syntyvien jätevesilietteiden kuljetusjärjestelmän nykytilaselvityksen päivitystä, ilmeni että selvitystyön laajuus tulee käytännössä olemaan uuden selvityksen laajuinen. Edellisestä selvityksestä kuluneen ajan ja yleisen kustannustason nousun vuoksi selvitystyö on syytä kilpailuttaa.

Lautakunta ottaa kantaa tarjouspyynnön sisältöön ja muun muassa siihen miltä osin, missä vaiheessa ja kuinka usein lautakunta haluaa konsultin kertovan työn etenemisestä.

Luonnos tarjouspyynnöstä oheismateriaalina.

Esittelijä vs. jätelautakunnan esittelijä Anu Linnala

Päätösehdotus Lautakunta päättää selvittää sako- ja umpikaivolietteiden kuljetusjärjestelmän nykytilaa uudelleen ja tilaa nykytilaselvityksen ja kilpailuttaa hankinnan tältä osin.

Lautakunta päättää pyytää sako- ja umpikaivolietteiden kuljetusjärjestelmän nykytilaselvityksen seuraavilta yrityksiltä: Afry Ab, EcoChange Oy, Etteplan Oyj, FCG Finnish Consulting Group Oy, Ramboll Finland Oy, Sweco Finland Oy.

Lautakunta hyväksyy oheismateriaalina olevan tarjouspyynnön.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tarjouspyyntö hyväksyttiin seuraavin lisäyksin. Nykytilan kuvauksessa tulee lisäksi selvittää toimintasäteet, joilla palvelua on saatavilla ja kattaako päivitys- ja kriisivalmius koko toiminta-alueen.

Jokilaaksojen jätelautakunta 01.06.2023 § 18
579/02.08.00/2022

Valmistelija vs. jätelautakunnan esittelijä Anu Linnala

Tarjouspyynnöt koskien selvitystyötä sako- ja umpikaivolietteiden kuljetusjärjestelmän nykytilasta, lähetettiin Cloudia kilpailutusohjelman kautta kuudelle aiemmin päätetylle yritykselle. Tarjousten jättöaika päättyi 12.5.2023.

Määräajassa saatiin kaksi tarjousta, AFRY Finland Oy:ltä ja Ympäristökonsultointi EcoChange Oy:ltä. Molemmat tarjoajat täyttivät konsultille asetetut vaatimukset ja molempien tarjoajien tarjoukset vastasivat sisällöllisesti tarjouspyynnössä esitettyihin vaatimuksiin. Mukana oli lisäksi pyydetyt liitteet ja niiden perusteella molempien tarjoajien kokemusta toimialalta voidaan pitää riittävänä.

Tarjouspyynnössä konsultin valintaperusteeksi on ilmoitettu halvin hinta.

Tarjousasiakirjat ja tarjousten vertailu on toimitettu jätelautakunnan jäsenille sähköisesti.

Esittelijä vs. jätelautakunnan esittelijä Anu Linnala

Päätösehdotus

Lautakunta päättää tilata selvitystyön tarjouspyynnön valintaperusteen mukaisesti halvimman hinnan esittäneeltä vaatimukset täyttävältä tarjoajalta.

Viranhaltija tekee sopimuksen konsultin kanssa ja sopii ajankohdan, jolloin konsultti esittäytyy ja alustaa selvitystyötä jätelautakunnalle etäyhteyden välityksellä.

Päätös

Hyväksyttiin.

Lautakunta päätti tilata selvitystyön tarjouspyynnön valintaperusteen mukaisesti halvimman hinnan esittäneeltä AFRY Oy:ltä hintaan 29 800,00 EUR (alv 0 %)